

Alfonso Soliño Troncoso (Nov 1960-Xan 2019)

XILBERTE MANSO DE LA TORRE

*Os bos e xenerosos
a nosa voz entenden
e con arroubo atenden
o noso ronco son,
mais sóo os iñorantes
e féridos e duros,
imbéciles e escuros
non nos entenden, non.*

Cando un quere expresar un sentimento, moitas veces acude á literatura ou a música para ver de atopar axuda e tentar atinar coas palabras ou a melodía que faga xustiza a aquilo que quere dicir co mellor agarimo e fondura. Cando se trata dunha despedida dun familiar ou dun amigo querido, a tarefa faise difícil e chea de dor e non hai nin verba nin melodía que achegue todo o que un desexaría transmitir. Sempre hai un verso, unha palabra, un son que no fondo pensas que non lle fai xustiza o verdadeiro sentimento que vives no teu interior, aínda que as veces se aproxime a realidade sentida.

E un tema recorrente achegarnos ó verso de Pondal que temos no noso himno nacional para falar das persoas que consideramos boas e xenerosas, e que nos deixaron cun legado realmente xeneroso. Hai dados obxectivos que non son discutibles, están aí para ver e mensurar. Outros forman parte máis dos afectos e as querencias de cada quen, están xa que logo, relacionados coa emotividade e a relación persoal.

Hoxe escribimos estas verbas para lembrar a un home que nos deixou moi cedo. A natureza e o destino fixo que o seu ciclo vital se apagase cando a madurez intelectual e a creatividade estaba medrando a un ritmo moi vizoso e no senso contrario o da súa saúde. O corpo e a mente levan camiños en paralelo pero non parellos, e son quen de atopar destinos moi distantes e mesmamente contrarios. Alfonso soubo moi ben desta dicotomía, e nos últimos días da súa corta vida, padeceu os males do corpo que o limitaron para gozar de todo aquilo do que gustaba, mais non foron quen de afastalo nin un intre do seu labor creativo que con tanta xenerosidade nos regalou sempre, á familia, aos amigos do IEM e ó pobo de Gondomar, seu pobo, no que sempre traballou e que foi a fonte recorrente de moitas das súas teimas.

Quixo o azar que cando nos dispuñamos a redactar estas liñas chegara ata nós un artigo dun arquitecto portugués, Gonçalo Ribeiro Telles que reflexiona sobre o que moitas veces, con Alfonso, nós mesmos falamos e reflexionamos, e que en toda a obra pública e privada de Alfonso Soliño está presente. A preocupación pola destrución da paisaxe, o patrimonio e a natureza. Virán xeracións futuras a valorar esas pegadas que Alfonso deixou no patrimonio urbanizado de Gondomar, as súas ideas e os seus desvelos para co patrimonio que se perde ou se deturpa, a agricultura e auga que foron quen de manter unha paisaxe tatuada da que tanto gustou Alfonso. Gondomar é unha terra definida entre dúas serras e as regueiras que dan en ser dous ríos cando Gondomar se fai vila a seu carón. Xa no ano 1995, cando saíu do prelo o libro Gondomar. Historia, Arte e Territorio, os irmáns Soliño e Mosquera fálannos deses problemas e teimas que Alfonso mantivo sempre e que non deixou esmorecer nin nos peores intres da súa precaria saúde. Lembraremos sempre con agarimo e agradecemento as súas atinadas informacións e consellos, o coñecemento do territorio que andamos a cotío a

percorrer para levar avante os proxectos do IEM, xa sexa nas xeiras como nos estudos sobre o patrimonio, a etnografía e a toponimia. É e será sempre unha fonte que nos mantén en movemento, e da que non deixará de abrollar auga para regar a semente que el sementou.

Lembro aqueles xestos de cabreo con sigo mesmo cando non era quen de satisfacer algún inquerito que lle facías no intre mesmo de facerllo. A súa preocupación e porfía facía que calquera cousa que lle preguntases fora motivo para telo atarefado ata que viña coa resposta ou solución. A súa humildade e timidez, esa insistencia en pasar sempre nun segundo plano sen ningún afán de protagonismo, a pulcritude no traballo e a paciencia que por dentro era un fervedoiro de sensacións e preocupacións que eran quen de quitarlle o sono ata que atopaba unha solución. A creatividade e a gran sensibilidade que tiña ante os problemas e que aparecía dando fermosas e pulcra solucións, sempre facilitando as cousas e esmerándose por que se fixeran ben.

Nunha ocasión fomos a axudarlle a tomar medidas sobre as pontes que están na estrada vella de Vincios a Gondomar, para un traballo que estaba a facer. No Pego Negro as silveiras, o lixo e o desleixo da estrada vella pintaban unha paisaxe terceiomundista que moito o incomodaba e que o fixo xurar e incomodar. A preocupación polo seu concello e todo o que nel acontecía facíalle pasar malos intres e levábo a un sentimento de impotencia que lle producía verdadeiro sufrimento. Baixamos cara Gondomar analizando a grave transformación que se estaba a dar no respecto polo patrimonio e tentamos confortarnos un pouco visitando o cemiterio de Vincios que se acababa de arranxar. Para rematar ficamos na casa paterna reflexionando sobre arte e vendo a obra nova na que estivera a traballar.

Alfonso deunos moito máis do que nos lle demos e sempre estivo aí, dende o primeiro intre axudando a que o IEM chegara a estes vinte anos que imos cumprir este ano, aportando ideas, traballo e a súa arte. Deixounos moita obra feita, plástica e arquitectónica, ideas e proxectos por facer, reflexións e unha bonhomía difícil de superar. Tiñamos pendentes dúas visitas que sempre fomos adiando por problemas da súa saúde e por ese afán del de non molestar. Tiñamos apalabrado

ir a Couso, á tomada dos Barreiros a ver un petróglifo moi interesante que estamos a estudar. Outra ó río da Avelosas, por baixo da Portavedra, en Mañufe, onde atopamos un castro sen catalogar e polo que amosou moito interese. Estaba pendente dunha operación nos pés da que tiña moitas dúbidas. As dificultades para camiñar impedíanlle facer esas excursións que tanto lle gustaban. Nós tentamos animalo e ofrecémonos a levalo unha noite ata beira mesmo do petróglifo nun todo terreo.

Querer quería ir, mais esa actitude súa de non molestar ía adiando a data. Cada vez que viña polo IEM lembrabamos as excursións pendentes e facíamos por animarnos para pórle data. Quixo a deusa Fortuna que non se cumpriran os seus desexos. Habemos traballar para que se cumpran outros.

Grazas Fonso, por todo o que nos deches e o exemplo que nos deixas para tentar ser cada día mellores na defensa da túa terra e o seu patrimonio. Tentaremos ser quen de transmitir o teu legado intelectual e material.

Non te esqueceremos.

Gondomar, xaneiro de 2019